

Dr. Pavle Gregorić otkriva spomenik u čast Osnivačkog kongresa KPH u Samoboru

IZLOŽBA POVODOM 40-GODIŠNJICE SAVEZA KOMUNISTA JUGOSLAVIJE U GRADSKOM MUZEJU U SAMOBORU

U Samoboru u Gradskom muzeju 9. aprila otvorena je izložba dokumenata, fotografija i plakata iz historije Komunističke partije Jugoslavije.

Izložbu je priredio Gradski muzej u Samoboru uz suradnju Muzeja grada Zagreba, a likovni postav je izveo akad. slikar Čedomir Pipinić. U prisustvu mnogih građana i uzvanika izložbu je otvorio sekretar Općinskog komiteta SKH-a Samobor drug Valečić.

Drug Alojz Valečić je prilikom otvorenja izložbe evocirao uspomene na rad komunista u staroj Jugoslaviji i ulogu Samobora u zaštiti i radu komunista.

Nakon otvorenja izložbe otkriven je u Anindolu kraj Samobora spomen-stećak u čast osnivačkog kongresa Komunističke partije Hrvatske 1937. godine. Spomenik je otkrio dr. Pavle Gregorić, član CK SKJ-e, kojom je prilikom govorio o nadčovječanskoj borbi komunista za vrijeme stare Jugoslavije i u toku Narodne revolucije. Naročito se osvrnuo na rad i ulogu

komunista u Hrvatskoj u borbi za bolji život i učvršćivanje bratstva i jedinstva kroz borbu za stvaranje nove socijalističke Jugoslavije.

Izlaganje druga dr. Pavla Gregorića pratilo je preko dvije tisuće građana, a među njima i delegati IV. kongresa Saveza komunista Hrvatske. Nakon otkrivanja spomenika delegati su posjetili izložbu zajedno s preživjelim drugovima, učesnicima I. osnivačkog kongresa KPH-e dr. Pavlom Gregorićem, Vladom Janićem-Capom i Rudi Šimićem. Preživjeli drugovi iznosili su delegatima svoje uspomene na osnivački kongres, koji se održao od 1. na 2. augusta 1937. god., o dolasku delegata i radu samog kongresa.

Među materijalima na izložbi naročito se ističe proglas KPJ-e iz 1920. god. za izbore Ustavotvorne skupštine. To je vrlo rijedak primjerak, koji se čuva u muzeju u Samoboru.

Na izborima za gradsku skupštinu 1920. god. lista komunista imala je veliki uspjeh. U Zagrebu je za gradskog načelnika izabran Svetozar Delić, koji ostaje načelnik samo tri dana. Sam Delić prigodom razgledavanja originalnih dokumenata i fotografija iz toga vremena pričao je prisutnima o svome načelnikovanju i progonu policije.

Jedan pano posvećen je drugu Titu i bombaškoj aferi 1928. god. Iako je drug Tito bio u rukama policije već nekoliko mjeseci, za njim se izdaju tjeralice i traže ga pod različitim imenima, kao opasnog vođu komunista.

Partija je sve više proganjana od policije, a vrhunac progona i masakriranja nastaje za šestojanuarske diktature kralja Aleksandra i Pere Živkovića. Izloženi telegrami, naredbe i policijski izvještaji govore o najcrnijim danima u povijesti stare Jugoslavije. To su i najteži dani za Partiju, jer policija ubija 28. IV. 1929. god. sekretara CK KPJ-e Đuru Đakovića. Tjeralice, policijska evidencija za rukovodiocima KPJ-e zauzimaju vidno mjesto na izložbi. Potrage za drugovima Edvardom Kardeljom, Đurom Salajem, Otmarom Kreačićem, Alešom Beblerom i drugima su dragocjeni materijal o ilegalnom radu Partije.

Jugoslavenski komunisti nisu se samo borili u Jugoslaviji, već odlaze i u internacionalne brigade u Španiju, gdje se bore za španjolsku republiku protiv fašizma. Materijali o španskim borcima i njihovom životu prikazan je i na ovoj izložbi.

Na izložbi se ističu materijali o pogibiji braće Oreški i Janka Mišića, sekretara CK SKOJ-a. U noći 27. VII. 1929. godine zagrebačka policija je opkolila kuću, u kojoj su se nalazili sekretari CK SKOJ-a. Oni su u herojskoj borbi s policijom izginuli u samoobrani. O legendarnoj smrti sekretara napisani su mnogi članci, koji su izloženi.

Izloženo je ovdje i nekoliko dokumenata iz rada i razvoja ženskih društava, te o prvim proslavama Dana žena u Hrvatskoj.

Kongresni materijali i biste narodnih heroja Rade Končara, Josipa Kraša, Andrije Žaje — osvježuju likove mnogih revolucionara, koji su dali svoje živote za nova pokoljenja.

Dvorana sa crvenim zavjesama i bistom druga Tita i dr. Vladimira Bakarića govori o novom radu i životu u socijalističkoj Jugoslaviji.

Izložba u Samoboru je postavljena u skladnom i dostojanstvenom obliku. Izloženi materijali i tekstovi govore o slavnim danima KPJ-e, a posjetnici su ih razgledavali i čitali s velikim interesom. To su fragmenti iz borbe radnog čovjeka za novo socijalističko društvo.

Dušan Korać